

Nr 1946

av herr Mattsson i Lane-Herrestad

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:142 med förslag till lag om ändring i föräldrabalken, m. m.

Propositionen 1974:142 innefattar en angelägen lagreform på förmynderskapsområdet, och det kan hälsas med tillfredsställelse att en modernare syn på frågor rörande bl. a. omyndighetsförklaringar samt förmyndarnas uppgifter kommit till uttryck. I vida delar kan emellertid erinringar göras mot propositionen.

Val av förmyndare

I propositionen uttalas att det inte vore lämpligt att mera utförligt än som redan skett i lagtexten formulera de krav som bör ställas på en förmyndare. Det medges att det är svårt att formulera allmänna kompetenskrav, eftersom uppdragets svårighetsgrad varierar starkt. Det bör emellertid komma till uttryck i lagtexten att som förmyndare inte bör få ifrågakomma någon som har ett med den omyndige stridande intresse i något avseende. Sådan intressekollision kan föreligga om t. ex. en utvecklingsstörd person av landstingets omsorgsstyrelse placerats hos någon "i annat enskilt hem". Sådan person bör inte kunna ifrågakomma som förmyndare, eftersom den utvecklingsstörde kan komma i den situationen att förhållandena i hemmet är mindre tillfredsställande, varför han kan behöva någon som tillvaratar hans intressen och kan verka för att en annan placering kommer till stånd. Lika olämpligt är det att en arbetsgivare förordnas som förmyndare för en anställd person. Eftersom förmyndare inte får stå i beroendeförhållande till någon myndighet som har att handlägga ärenden rörande den omyndige, bör tjänsteman vid sådan myndighet ej ifrågakomma som förmyndare.

I föräldrabalken 11:5 bör ett tillägg införas av innebörd att till förmyndare ej må utses någon som har att på grund av tjänst eller avtal ta befattning med den omyndiges angelägenheter.

Ersättning till förmyndare och gode män

I propositionen föreslås att den som har en inkomst överstigande två basbelopp eller en förmögenhet överstigande fyra basbelopp skall vara skyldig att bidra till förmyndares arvode och kostnader samt att överförmyndaren skall avgöra i vad mån arvode och kostnader skall betalas av den för vilken god man förordnas. Såsom framgår av inkomna remissyttranden kan erinringar göras mot detta förslag. Förmyndares och god mans tjänster bör betraktas som en handikappomsorg, eftersom den

som behöver sådana tjänster alltid är på något sätt handikappad. Att låta den omyndigförklarade helt eller delvis svara för arvode och kostnader till förmyndare eller god man strider mot det synsätt som alltmer trängt igenom och som innebär att samhället skall kompensera den handikappade för de merkostnader som handikappet förorsakar. I de fall den handikappades inkomster eller förmögenhet förorsakar förmyndare eller god man särskilt arbete med förvaltningen må emellertid myndlingen själv betala kostnaderna härför. I övrigt bör generellt gälla att förmyndare och gode mäns tjänster betalas av allmänna medel då det gäller personlig omvårdnad och intressebevakning.

Förmyndares redovisning

För att förmyndare och god man skall tillerkännas arvode bör krävas att de inför överförmyndaren redovisar nedlagt arbete. För närvarande behöver dessa redovisningar endast avse den ekonomiska förvaltningen, vilket är naturligt eftersom arbetet som nedlägges på den personliga omvårdnaden inte är arvodesberättigat. Propositionen innebär emellertid att skyldighet för förmyndare att sörja för myndlingens person kommer till klarare uttryck i lagtexten, och att arbete som nedlägges i dessa avseenden blir arvodesberättigat. För att överförmyndare skall ha möjlighet att bedöma skäligheten av förmyndares arvodesanspråk, är det nödvändigt att förmyndare redogör för omfattningen och arten av det arbete som nedlagts. De bör därför åläggas att i sina redovisningar även redogöra för sina insatser beträffande den personliga omvårdnaden och intressebevakningen.

Överförmyndarorganisationen

Överförmyndarna har redan enligt nuvarande lag viktiga funktioner. Enligt propositionen ges de dessutom uppdraget att bestämma arvodet till förmyndare och god man. Det föreslås nu att alla kommuner skall få möjlighet att inrätta överförmyndarnämnd. Enligt min mening bör överförmyndarfunktionerna alltid handläggas av en sådan nämnd. Självfallet skall nämnden ha tillgång till erforderlig juridisk, ekonomisk och social expertis i den mån sådan inte är företrädd i nämnden.

Det torde ankomma på utskottet att utarbeta erforderlig lagtext.

Med hänsyn till vad här anförts hemställas

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition 1974:142 beslutar

1. att i föräldrabalken 11:5 införes ett tillägg av innebörd att till förmyndare ej må utses någon som har att på grund av tjänst eller avtal ta befattning med den omyndiges angelägenheter,
2. att förmyndares och god mans tjänster skall betalas med allmänna medel då det gäller personlig vård och intressebevakning,

3. att förmyndare skall åläggas att till överförmyndare redogöra för sina insatser beträffande den personliga omvårdnaden och intressebevakning, samt
4. att kommunerna åläggas att i samtliga kommuner utse förmyndarnämnd.

Stockholm den 14 november 1974

LENNART MATTSSON (c)

i Lane-Herrestad